

απόψεις

Οι νέες συνθήκες των ηλεκτρονικών συναλλαγών

Τα τελευταία χρόνια, εμείς οι παλαιότεροι παρακολουθήσαμε τους νεότερους να ζουν συναλλασσόμενοι ηλεκτρονικά. Η δομή της πληροφόρησης έχει ραγδαία μεταβληθεί. Η συλλογή γνώσεων δεν προϋποθέτει επίσκεψη σε βιβλιοθήκες, φωτογράφιση, φάκελο και επεξεργασία. Η πληροφορία βρίσκεται αναρτημένη στο διαδίκτυο. Και φτάνει στα γραφεία μας, με το πάτημα ενός κουμπιού. Οι ώρες που περνούσαμε στα αρχεία των δικαστηρίων, στα πανεπιστημιακά σπουδαστήρια και στις βιβλιοθήκες των δικηγορικών συλλόγων έχουν σχεδόν εκλείψει. Όπως, έχει δραστικά περιοριστεί ο αριθμός των αγοραστών έντυπων ερμηνευτικών συγγραμμάτων. Κατ' αποτέλεσμα, έχει αρχίσει να μεταβάλλεται το ζητούμενο της έρευνας, καθώς η διαδικτυακή πληροφόρηση εξασφαλίζει μεν ταχύτητα, συχνά όμως σε βάρος της ποιότητας και κυρίως της ασφάλειας της ερμηνευτικής προσέγγισης ενός γεγονότος.

Το φαινόμενο, όμως, του ηλεκτρονικού κόσμου δεν περιορίζεται πλέον στο πεδίο της συλλογής πληροφορίας. Παρατηρούμε κυρίως τους έφηβους αλλά και τους εαυτούς μας να είναι απόλυτα εξοικειωμένοι με τις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Οι επισκέψεις στα τραπεζικά υποκαταστήματα έχουν σχεδόν εκμηδενισθεί και οι τραπεζικές μας συναλλαγές γίνονται ηλεκτρονικά. Επίσης, οι πολύωρες ουρές στις δημόσιες υπηρεσίες και ιδίως στις Δ.Ο.Υ. έχουν πια εκλείψει, καθώς οι περισσότερες φορολογικές και άλλες υποχρεώσεις εκτελούνται ηλεκτρονικά.

Περαιτέρω, ενδιαφέρον παρουσιάζει η αυξανόμενη με έντονο ρυθμό τάση στο λιανικό εμπόριο αγαθών. Το «φυσικό κατάστημα» συρρικνώνεται και πάντως αλλάζει χρήση. Το ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce) ήρθε για να μείνει. Η επιλογή της απευθείας και μέσω διαδικτύου παραγγελίας για αγορά αγαθών αυξάνει αλματωδώς. Παρά το γεγονός ότι η διείσδυση του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ελλάδα δεν ξεπερνά σε ποσοστό το 5% (έναντι π.χ. 20% στην Αγγλία), εντούτοις σε λιγότερο από μια πενταετία, ο τζίρος του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ελλάδα εκτοξεύτηκε από τα 2,66 δις ευρώ το 2013, στα 5,4 δις ευρώ το 2018. Η τάση που αναπτύσσεται «απαιτεί» τη δημιουργία ταχείας αλυσίδας, ώστε τα αγοραζόμενα διαδικτυακά προϊόντα να παραδίδονται εντός μικρού χρονικού διαστήματος στην πόρτα του καταναλωτή.

Με περαιτέρω συνέπεια, το νέο στοίχημα της Αγοράς να είναι η ταχύτατη, έως και εντός της αυτής ημέρας παράδοση του αγορασθέντος ηλεκτρονικά αγαθού¹.

Οι διαδικτυακές αγορές αποτελούν, λοιπόν, μια νέα επιτακτική πραγματικότητα. Μάλιστα, στην απευθείας απόκτηση αγαθών διαδικτυακά θα πρέπει να προσθέτουμε και την ολοένα αυξανόμενη τάση της προηγούμενης διαδικτυακής έρευνας αγοράς, πριν τη στοχευμένη επίσκεψη σε «φυσικό κατάστημα». Σχεδόν, αποτελεί την κυρίαρχη τάση μεταξύ κυρίως των νεοτέρων, η επίσκεψη σε κατάστημα να συνδέεται με προαποφασισμένη καταναλωτική επιλογή μέσω διαδικτυακής έρευνας.

Η τεχνολογική επανάσταση τρέχει με εντυπωσιακούς ρυθμούς, απλουστεύοντας τη ζωή μας και καθιστώντας εφικτές επιλογές που στο πρόσφατο παρελθόν δεν ήταν δυνατές. Οι εξελίξεις, όμως, αυτές επιφέρουν και μια «επανάσταση» στον τρόπο δόμησης των συναλλαγών, όπως παραδοσιακά αυτές ήταν γνωστές. Οι έννοιες του τόπου παροχής υπηρεσίας, του τόπου πώλησης του αγαθού, του χρόνου, των υποκειμένων και της εγκατάστασής τους, όπως οι έννοιες αυτές παραδοσιακά είχαν νομοθετικά ρυθμισθεί δεν μπορούν να καλύψουν τις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Οι παραδοσιακοί φορολογικοί κανόνες για τη γέννηση της φορολογικής υποχρέωσης, τον τόπο και τον χρόνο φορολόγησης, καθώς και τον προσδιορισμό του φορολογικού υποκειμένου δεν συνιστούν αποτελεσματικά εργαλεία.

Είναι χαρακτηριστική η πρόσφατη προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ, μέσω του μηχανισμού των BEPS (action 1) να προτείνουν και να προωθήσουν κανόνες καταμερισμού των κερδών από την ηλεκτρονική επιχειρηματικότητα. Κανόνες που διαμοιράζουν τη κρατική εξουσία επιβολής φόρου σε κέρδη από συναλλαγές της ηλεκτρονικής πλέον οικονομίας (digitalisation economy).

Έτσι, θα πρέπει και στη χώρα μας να επανεξετάσουμε το πλέγμα των κανόνων που καθορίζουν τα ουσιώδη στοιχεία της κλασσικής φορολογικής εποχής. Πρέπει να αναπροσαρμόσουμε το πραγματικό των κανόνων αυτών, ώστε με ευχέρεια αλλά και με ασφάλεια να εντάξουμε το ολοένα αυξανόμενο ηλεκτρονικό εμπόριο στο υφιστάμενο νομοθετικό πεδίο.

Δεν αρκεί, όμως, η νομοθετική προσαρμογή. Επιβάλλεται και η εκπαίδευση της φορολογικής διοίκησης, ώστε αυτή να αντιληφθεί έγκαιρα τις νέες συνθήκες και χωρίς φόβο ή ανασφάλεια να αποδεχθεί τη διαμορφούμενη πραγματικότητα. Η άρνηση αποδοχής της έλλειψης συνόρων στις ηλεκτρονικές συναλλαγές και η εμμονή να αντιμετωπίζουμε τις διαμορφούμενες συνθήκες τεχνολογικής παγκοσμιοποίησης, οι οποίες επιτρέπουν την αγορά από οιοδήποτε μέρος του κόσμου, με την απλή πληκτρολόγηση στον υπολογιστή μας από οποιοδήποτε σημείο και αν βρισκόμαστε, είναι πλέον μια πραγματικότητα που ως κύμα διαταράσσει τις παραδοσιακές δομές μας. Είναι, λοιπόν, στο χέρι μας να ανέβουμε πάνω στο κύμα αυτό και να προχωρήσουμε πιο πέρα, προσαρμόζοντας τη χώρα στις νέες συνθήκες. Άλλως, το κύμα θα μας παρασύρει, με δυσμενείς για την οικονομία και τη χώρα συνέπειες.

Ασπασία Μάλλιου

¹ Βλ. σχετικό δημοσίευμα στη «Ναυτεμπορική» τις 6.2.2020.